

КІТАП. ӘДЕМІ ӨМІР.

Иә, бұл мақала айтпаса да түсінікті шығар. Қазіргі таңда кітап оқитын жастардың көбейгені адамды қуантады. Бұған оқу орындарының да қосып жатқан үлесі аз емес.

Қазақ Ұлттық университеті студенттерінің оқуға тиісті 100 кітабы аясында жазылмақ. Яғни, көкейге түйген ойлар жайында.

Бұл таңда жалпы адам баласының елге деген патриоттық сезімі бірінде бар болса, енді бірінде жоқтың қасы. Міне, бұл шығарма осы бір келеңсіздікті жоюға септігін тигізетін шығармалардың бірі әрі бірегейі деп білемін. Шығарманы оқу барысында шүкіршілік, елге деген құрмет, патриоттық сезім бұрынғыдан да арта түскендей болды. Атымтайдың адал жүрегі, махаббаты, Заманайдың әкеге деген сағынышы, Аманайдың ерлігі, елге деген сүйіспеншілігі кімді де болса ойландырары анық. Шығарма желісін оқу барысында жазушының Атымтайды суреттеген жерлері, яғни, оның батырлығын, батыл қадамын, Отанға деген адалдығын оқығанда қазақ ері, міне, осылай болуы керек деп топшылайсың. Әрине, ол әрбірінің қолынан келсе.

Әрине, Балқия да адал, батыл қыздардың бірі. Бірақ қыңыр мінезінен осындай көптеген келеңсіздіктерге ұшыраған бақытсыз әйел. Тіпті, оқуды қызылмен, Гүлбарша екеуі бітіргенімен, Балқия Атымтайдың айтқанына көнбей, елін алып қашып кетеді. Ал, Гүлбарша өз мақсаты жолында күресіп, соңында үлкен отбасын құрып, жұмысында жемісті табыстарға кенеледі. Бұны газет беттерінен оқыған Балқия іштей қызғанышпен күрсініп қана қояды. Өмірде көп қателескен Балқия бақыт дәмін адал жарына да, туған ұлына да, тіпті, өзіне де сездірмей өмірден озады. Соңында өкінгенімен, әрине, ол уақыт кеш еді. Шығарма соңы Аманайдың тауға ойлана қарап тұрған жерінен аяқталады. Оның одан кейінгі тағдыры қалай болмақ. Ол оқырманға беймәлім, мүмкін, әркім өзі топшылар.

Мен кітапты аяқтай келе, сол соңын былайша қиялдап аяқтаған болдым: бала Аманай өз еліне оралады. Ондағы Атымтайдың қартайған жолдастары, олардың ұлдары, немерелері Аманайға қол ұшын беріп, Аманай үлкен азамат болады. Аңсаған арманына жетіп, әкесінің жолын қуған адал азамат болып өседі. Анасы Әлиманы өз қолына алып, адал жар алып, үлкен отбасын құрып бәрі бірге баянды да бақытты ғұмыр кешеді. Әрине, бұл мендегі қиял. Менің түйгенім өмірде жақсы ойлай білу керек және жақсылыққа ұмтылу керек, сонда ғана саған сәттілік серік болады. Дұрысы уақытында сабырлы болып, өз-өзіңді ұстай біліп, мақсатыңа жету жолында күресу, Отаныңа адал қызмет көрсету. Міне, бұл кітап маған осыны үйретті, құрметті оқырман!

Нурмухаметова Майгуль

АНАНЫҢ КӨҢІЛІ БАЛАДА

Ана. Балаға дәл солай махаббатын берер адам бар ма, шіркін, бұл өмірде?! Қандай болсаң да қабылдайтын, қалай қарасаң да махаббаты еш суымайтын асыл жандар, ол аналар емес пе?! Бүгін дәл осы тақырыпқа кезекті мысалды ұсынбақпын. Бұл жайлы өзгелер айтқанымен, бұның да берері көп. Сол үшін мұқият оқиық, көңілге тоқиық.

Әңгімеміз әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетіміздің түлегі актриса, тележүргізуші, журналист, аяулы ана Салтанат Қалиева жайлы болмақ. Осы тұрғыда мен Салтанат Қалиевамен бір кездесудегі сұхбатымды тілге тиек еткім келіп отыр. Салтанат ханыммен кездесу барысында әрбір студент өмірге қажетті, өзіне керекті мәлімет алды деп білемін. Кездесуде бұл кісінің өмірден алған сабақтары, өзіндік мақсаттары айтылды және журналистика саласының нағыз маманы болу үшін басты қағида жайында біраз студенттермен өз сырын бөлісті. Бұл салаға басында қалай келді, немен бастады және қалай жоғарғы дәрежеге көтерілді, міне, осы жайында кездесу барысының басында баяндалды. Одан әрі іс-шара студенттермен пікірталас түрінде өз жалғасын тапты. Бірі өзінің көкейінде жүрген сұрақтарын Салтанат ханымға қойса, енді бірі өздерінің ыстық лебіздерін білдіріп жатты. Әрине, көбінің көкейінде «Сіз жұмысыңыз бен отбасылық өмірді қалай бірге алып жүре алдыңыз?» деген сұрақ туындаған болатын. Ол сұрақты Салтанат ханым дәл былай қысқаша қайырды. «Әйел адамның бақыты – ол ана болу, бала тәрбиелеу, бақытты отбасын құру. Міне, осындай ұстаныммен мен балаларымды дүниеге алып келдім. Әрбір балам ол менің қуатым. Осындай дәрежеге жетуім, өзімді-өзім қуаттандырып өсуіме бірден-бір себепкер, міне, осы періштелерім». Өмірден түйгені адам журналист болу үшін, ол міндетті түрде ол факультетті бітіруі емес, ең бастысы сөзінде көркемдік, әсемдік және соны жаза білетін шеберлік болса жеткілікті деген ойға келгенін айтты. Сонымен қатар Салтанат ханым қазіргі таңда «Ана бол» атты сайт ашып, өзінің тәжірибелерін өзгелермен бөлісіп жатқан жайы бар. Бір сөзінде «Қазіргі таңда мен бірнеше әйел адамдарды білемін, үлкен жетістіктері бар, бірақ өздерін бақытты деп есептемейді, себебі олар ең басты бақыт ана болу бақытын сезінбеген. Соған қатысты айтар ақылым, дүниеге сәби алып келу керек және сол үшін қызмет те жасау керек. Сонда ғана сен өзінді және отбасыңды бақытқа бөлей аласың», – деді. Бойынан қарапайымдылықтың иісі аңқып тұратын тұлғамыздан аларымыз мол, әрине.

Студенттер қауымы, соның ішінде әсіресе қыз балалар үшін бұл кездесудің орны бөлек болғаны сөзсіз. Әрбір адам кездесуден үлкен әсер алғаны анық. Сан қырлы Салтанат ханымның бойынан алатын қасиет өте көп. Кездесуден түйгеніміз, өмірде ең бастысы дұрыс мақсат қоя білу және сол жолда күресу ғана емес, сонымен қатар отбасылық өмірді бірге алып жүре білсең ғана сен толыққанды бақытты адам бола аласың.

Алиева Ф.Б., Темірәлиев А.Т.

АДАМ ҰРПАҒЫМЕН МЫҢ ЖАСАЙДЫ

«Адам ұрпағымен мың жасайды», осы ұлағатты сөздің астарында қаншама терең сыр жатқанын шын жүректен сезіне аламыз ба? Біріміз түсінсек, біріміз түсінбейтін болармыз. Ал бүгін дәл осы тақырыпты ашып көрейік. Саған берілген үйдегі тәрбие, орта, қоғам сені белгілі бір жетістікке жетелері анық. Егер барлығы өз кезегінде ретімен беріліп, өзің оны ары қарай алып кетер болсаң, сенен өз саланда үлкен бір маман, тұлға шығары анық. Ол тек маман иесі ғана емес, тәрбие жағынан да, өнеге жағынан да, парасат жағынан да ұштасары анық. Міне, осылай өз атаңның, әкеңнің атын осылай шығарып, «Адам ұрпағымен мың жасайды» деген әдемі нақыл сөздің дәлелі болатынына хақ.

Осы орайда мен, қара шаңырақ ҚазҰУ-дың ұстазы ретінде және өз шәкіртіммен біріге, білім жөніндегі ойымды ортаға салсам деймін. Бүгінгі күннің ұрпағы ертеңгі жарқын болашаққа жол салушылар емес пе? Ал олардың салған жолдарының жарқын болуына кепілдік бере аламыз ба? Міне, осындай сипаттағы сан алуан сауалдар кімді де болса, ойландырмай қоймас. Осындай сыни тұрғыдағы сауалдар төңірегінде ойлану, оған жауап беруде іске асқан жұмыстардың астарынан дәлел іздеп тапқандаймын. Ұрпағымыз саналы тәртіп пен сапалы білім негіздерімен қаруланған кезде ғана еркін тыныс алармыз. Менің басты мақсатым: мектеп өміріне қайткен күнде бүгінгі күн талабын қанағаттандыратындай бетбұрыс жасауға бағыт беру. Мектептегі әріптестерімнің жаңа бағыттағы дұрыс жасаған іс-әрекеттері менің ойымды алысқа жетелеп, қиял әлеміне енгізіп жібергендей. Әсіресе мекте-

пішілік шаралардың қызықты өтуі, ата-аналардың сенімінің артуы сенімділік пен ынтымақтастықтың бірігуіне жол ашты. Деңгейлік курс бойынша сертификатталған мұғалімдердің өткізген сабақтарының тартымдылығы оқушылардың жауапкершілік дағдыларын бойларына сіңіруіне, сыни ойлау қабілеттерін дамытуға оң ықпалын тигізуде. Еліміздің ертеңгі тізгінін қолына алатын бүгінгі күннің майталмандары алдымызда отырған шәкірттер. Қайтсек те, тек қана алға ұмтылу, болашақ қамын орнықтыру үшін келелі мәселелердің шешімін табу жолында белсенділік таныту, тапқырлық әрекеттер жасау әрқайсысымыздың парызымыз деп білемін. Тамырын тереңге тартқан кең өркениет әлеміне сұғына ену үшін шәкірттеріміз шабытты, білімді, өжет, қайсар мінезді болуы шарт. Ол үшін, алдымен, мұғалімдер қауымы Қазақстандық білім беру мазмұнын жаңа сатыға көтеріп, қарқынды қадам жасауы тиіс екеніне көзім жетті. Айналама қарап, мені қоршаған әлемдегі сан алуан өзгерістерге шаттана қуанып, қанатымды кеңге сермеп, шабыттана түскендеймін. Алдымыздағы үлкен асуға – біліктілік пен ұстаздық шеберлігімізді ұштастыра отырып, шәкірттерімізді, мынау кең әлемді мойындататын рухани биік шыңға шығару міндеті тұр. Терең ойларға беріліп, сенім жүгінің ауыр екендігін сезіндім. Бірақ мен көшбасшымын, қандай кедергілер болмасын көзін тауып, шешімін табуға дайын болуым керек... Ол менің көшбасшылық ұстанымым.

Бидайбекова М.Е., Юшков А.В.

ТӘРБИЕ. БІЛІМ. НӘТИЖЕ.

Білім жайлы айтылар әңгіме көп. Енді сол білімді кім қайда жаратады? Бірінің пайдасы, бірінің зияны тиюі мүмкін бе? Әрине, бұл тұста, адамдық қасиеттердің үлкен рөл атқарары анық. Сол үшін де, қоғамға пайда алып келетін адам бола білу маңызды.

«Адамға ең бірінші тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім – азаматтың қас жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі», – депті әл-Фараби бабамыз. Мұнан өз тағдырын өзін шешуге қолы жеткен халқымызға ұлттық рухани болмысты дұрыс қалыптастыру аса қажет екенін байқаймыз.

Отанына деген сүйіспеншілікті қалыптастыру мәселесі – бүгінгі күннің білім беру жүйесі алдында тұрған маңызды міндеттерінің бірі.

Отан дегеніміз – халық. Халық дегеніміз – адам. Адамды сүю – оған жақсылық жасау. Ендеше отаншылдық – сонау ерте заманнан қалыптасып келе жатқан қасиетті сезім. Халықтық құндылықтарға сүйене отырып, елдікке, ерлікке, азаматтыққа тәрбиелеудегі өлең-жырлар, мақал-мәтелдердің әсері ұтымды болатындығы туралы танымал педагогтарымыз айтып та, жазып та жүр.

Патриотизм мәселесі қай халықтың болмасын басты тәрбие бағдары болады. Патриоттық сезімді тәрбиелеуде түрлі құралдар пайдаланылады. Патриоттық сезімдер құралдарына:

1. Ұлттық құндылықтары – жер, ел, тіл жатады.
2. Ұлттық нышандары – Елтаңба, Ту, Өнұран.
3. Ұлттық мәдениеті – сөз, бейнелеу, саз, дене тәрбие және т.б.
4. Қазақ зиялыларының өнегелі іс - әрекеттері мен сөздері.

Мен қара шаңырақ әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінде білім алып жатырмын. Осында келгелі бізге өздерінің білімдерін аямай төгіп жатқан, ол біздің ұстаздар еді. Жүрегімізден ерекше орын алған сол тұлғалар жайында мен біраз әңгімемді өрбітпекпін. Бізге әр семестр сайын әр кафедраның ұстаздары бір-бір сабақтан беріп келеді. Ол тұлғалардан біліммен қатар, біз бойға өнегені, тәрбиені, адамгершілік сынды қасиеттің бәрін аламыз десек артық айтқаным болмас.

Мұхатай М.А., Дьячков В.В.